

Канд. істор. наук Сливенко В. А., Подольна Р. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ РОЗВИТКУ
МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

У високорозвинених країнах світу мале підприємництво є невід'ємною частиною економіки та основним суб'єктом національного господарства. Процвітання малого бізнесу в Україні є найважливішою умовою вирішення всіх соціально-економічних проблем окремих регіонів і всієї країни, залучення до підприємницької діяльності більшої частини населення, значного підвищення зайнятості населення та створення конкурентного середовища і переходу до інноваційного типу розвитку.

Але сьогодні, з початком повномасштабних бойових дій проти нашої країни зрозуміло, що працювати малому бізнесу стає все важче. Але навіть в умовах економічної нестабільності малий бізнес має кілька переваг. Це незначний обсяг початкових інвестицій, швидка оборотність ресурсів і операційна гнучкість. Протест проти мінливості зовнішнього середовища, недостатньої державної підтримки, може перешкоджати розвитку малого підприємництва та негативно вплинути на зацікавленість населення розпочинати та продовжувати таку діяльність [1].

До початку війни підприємництво в Україні поступово розвивалося. За статистичними даними податкових органів, на початок 2020 року кількість зареєстрованих ФОПів в Україні становила 1 889,9 тис., а це на 18,5 тис. більше, ніж на початок 2019 року. Станом на кінець 2019 року загальна кількість суб'єктів господарювання, зареєстрованих в Україні, включаючи банки, становила 1 941,7 тис. суб'єктів, з них 1 561 тис. суб'єктів є фізичними особами – підприємцями [2]. Розвиток малого бізнесу також впливає на зайнятість населення. Малі фірми залучають на робочі місця набагато більше населення, ніж великі та середні компанії, а це суттєво знижує соціальну напруженість у країні, яка пов'язана з безробіттям [3].

Згідно з статистичними даними, через військовий конфлікт на Сході кількість працівників у великих компаніях за 2013-2015 роки скоротилася на 3,2%, а в малих – на 0,3%. А в 2016 році кількість зайнятих як у великих, так і в

малих компаніях досягла однакового значення – 27,4% зайнятих. У 2016–2017 роках в Україні спостерігалася позитивна динаміка зростання зайнятості.

Якщо брати до уваги світовий досвід, малий бізнес є суттєвою протиположністю великим компаніям, оскільки займається тими сферами надання послуг та виробництва товарів, які не цікавлять великий бізнес. Також, малі підприємства дають можливість підтримувати соціальну справедливість, оскільки він здебільшого орієнтований на громадян з низьким матеріальним достатком [4].

У відповідності з стратегією розвитку малого підприємництва в Україні та для вирішення всіх вищезазначених недоліків необхідно виконати наступні заходи [5]:

- створити сприятливе середовище для розвитку малого бізнесу шляхом покращення ділових комунікацій та отримання допомоги від державних органів;
- створити умови для зберігання банківських вкладів, сприяння підприємствам у кредитуванні та розширенні кредитних послуг, надання факторингових та лізингових послуг для зменшення дефіциту фінансування підприємств малого підприємництва;
- підвищити фінансову грамотність підприємців та сприяти їх розвитку;
- підвищити конкурентоспроможність малого бізнесу та збільшити його інноваційний потенціал на основі розширення вибору послуг та якості пропозиції.

Враховуючи всі переваги та недоліки існування українських малих підприємств, можна визначити умови розвитку цього сектору та його процвітання в нашій країні. Такі умови можуть включати наступні заходи: спрощення системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу; сприяння розвитку інноваційного малого бізнесу; формування потужної розвиненої фінансової інфраструктури підтримки суб'єктів малого бізнесу за зразком європейських країн та надання відповідної прямої державної фінансової підтримки малим підприємствам.

Але вже сьогодні, з початком військової агресії проти нашої країни, зрозуміло, що малим підприємствам стає все важче. Підприємців не влаштовують існуючі податкові норми, значний рівень корупції та недосконалість судової гілки влади, неможливість широкого залучення фінансових ресурсів, що також спричиняє зниження мотивації до роботи в цієї сфері.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що одним із головних напрямків розвитку національного господарства є розвиток малого бізнесу. Ця

форма підприємництва надає можливість досить швидко покращити стан національної економіки, значно збільшити кількість робочих місць, суттєво підвищити рівень життя населення та вивести країну з тривалої кризи.

Список використаних джерел:

1. Державна фіскальна служба України. Офіційний сайт. URL: <https://tax.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Гобир І.Б., Мельник М.І. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні в кризових умовах. *Агросвіт*. 2017. № 10. С. 65-69.
4. Чухно І.А. Малий бізнес та його роль в контексті територіального розвитку. *Публічне управління XXI століття: світові практики та національні перспективи*: зб. тез XVIII Міжнар. наук. конгресу, м. Харків, 26 квітня 2018 р. Харків : РІ НАДУ «Магістр», 2018. С. 437-440.
5. Корнецький А.О. Формування та реалізація регіональної політики розвитку малого підприємництва: монографія. Дніпро: УМСФ, 2016. 140 с.

Канд. істор. наук Сливенко В. А., Полтавець О. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОГО МАЛОГО БІЗНЕСУ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ ТА ПОЧАТКУ ВІЙНИ

Уряд України активно сприяє розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, оскільки ефективна діяльність малих підприємств приносить велику користь розвитку країни шляхом податкових відрахувань до бюджету та забезпечення громадян робочими місцями. Представники промислової та наукової галузі запроваджують власні інноваційні рішення, забезпечуючи конкурентні переваги на світовому ринку. Для цього суб'єкти малого бізнесу мають право на всебічну підтримку від держави у вигляді фінансової, майнової, інформаційної, консультаційної та інших видів допомоги. Але під час пандемії коронавірусу та початку війни українські підприємці скаржилися на дуже великі збитки через обмеження, що потягнули за собою ці події. За даними опитування, що провела Європейська асоціація бізнесу (ЄАБ) у 2021 році (ЄАБ), в якому взяли участь 1861 підприємець, лише 14% бізнесменів не зазнали збитків, а у деяких дохід навіть зріс. Але абсолютна більшість підприємств малого бізнесу зазнала достатньо значних збитків у період пандемії коронавірусу: